

**Gemeente
Haarlem**

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

8 maart 2018
Rudie de Vries
ECDW-Duurzaamheid

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Aanleiding en achtergrond	3
3.	Duurzaamheidsambities gemeente Haarlem	4
3.1	Impact analyse maatschappelijk verantwoord inkopen	4
4.	Duurzaamheidsambities per MVI-thema	5
4.1	Inkoopfunctie binnen de organisatieontwikkeling Haarlem	6
4.2	Klimaatbewust inkopen	6
4.3	Circulair inkopen	7
4.4	Biobased inkopen	8
4.5	Innovatiegericht inkopen	8
4.6	Internationale Sociale Voorwaarden	9
4.7	Social Return	9
4.8	Lokale economie versterken	10
4.9	Urban Agenda Innovative Procurement	11
5.	Monitoring	11

Bijlage 1: Actieplan Duurzaam GWW

1. Inleiding

Gemeente Haarlem heeft hoge ambities op het vlak van duurzaamheid. Het aanwenden van haar inkoopkracht (250 miljoen euro per jaar) om de ambities en beleidsdoelstellingen te verwezenlijken vindt een brede steun binnen de gemeente. Het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020 (Manifest MVI) van zo'n 100 overheidspartijen is daarom een goed vervolg op het gemeentelijk programma Duurzaam Inkopen. In de afgelopen jaren heeft de gemeente al veel op het gebied van duurzaam inkopen gerealiseerd. De doelstelling om 100 procent duurzaam in te kopen door het toepassen van de minimumeisen uit de milieucriteria documenten van de Rijksdienst van Ondernemend Nederland werd gehaald. Ook maakt de gemeente al jaren werk van het toepassen van de zogenoemde 'social return on investment' (SROI). De verdieping en verbreding binnen het Manifest MVI heeft de steun van de gemeente Haarlem.

Met de medeondertekening van het Manifest MVI op 8 december 2016 wil de gemeente werk maken van onderscheidende inkooptrajecten met impact. Het onderliggend actieplan formuleert concrete acties om uitvoering te geven aan ambities op het terrein van MVI. De looptijd van het actieplan is 2018-2019.

2. Aanleiding en achtergrond

Het Manifest MVI roept op om het inkoopinstrument krachtiger neer te zetten als een middel om ambities en beleidsdoelstellingen te halen op het vlak van sociale en ecologische duurzaamheid. Dit was ook nodig omdat het bestaande systeem van milieucriteria documenten niet voldoende onderscheidend vermogen bracht om voorlopers voldoende op waarde te schatten in aanbestedingen. Stakeholders zoals De Groene Zaak, MVO-Nederland en VNO-NCW hebben een oproep geplaatst om de overheid aanbieders van duurzame productgroepen en diensten een betere kans te geven. Dit signaal is omarmd en in het Manifest heeft dit zijn weerslag gekregen. Het roept op om actief aan de slag te gaan met de MVI thema's, om daar keuzes in te maken en vooral om aan de slag te gaan. Het Manifest geeft op hoofdlijnen weer wat de gedeelde ambities van de gemeenten, waterschappen en provincies zijn met betrekking tot MVI.

Onderdeel van het Manifest is om een actieplan MVI op te stellen voor de looptijd van het Manifest. In het actieplan maakt de ondertekenaar duidelijk wat de eigen ambities voor beleid en praktijk zijn en hoe die worden uitgewerkt in concrete acties. De actieplannen worden openbaar gemaakt en de uitvoering ervan wordt zoveel mogelijk gemonitord.

Met dit actieplan maakt de gemeente Haarlem duidelijk wat zij de komende jaren op het vlak van maatschappelijk verantwoord inkopen gaat doen.

Eerst worden de algemene duurzaamheidsambities van de Gemeente Haarlem beschreven.

Duurzaamheid is een volwassen beleidsthema binnen de gemeente Haarlem. Met het plan van aanpak Haarlem Klimaat Neutraal is in 2008 gestart met daarin duurzaam inkopen als een thema behorende bij het spoor van het gemeentelijk handelen. Binnen het gemeentelijk handelen wordt dit nu als een van de belangrijkste thema's gezien.

Daarna wordt in een korte impact analyse beschreven waar de focus ligt. Per MVI-thema wordt duidelijk gemaakt wat de gemeente Haarlem gaat doen. Belangrijk gegeven is dat het werkveld van MVI een heel dynamische is. Marktpartijen en de overheden zijn volop in beweging op het gebied van duurzaamheid en (nieuwe) ambities worden geformuleerd. Hetzelfde geldt voor de markt en de duurzame oplossingen die worden geboden. Daarom is dit actieplan bewust dynamisch en zal periodiek worden aangepast aan de nieuwe eisen.

3. Duurzaamheidsambities gemeente Haarlem

Duurzaamheid is een thema waarvoor breed draagvlak en participatie essentieel zijn voor de hoge ambities van de gemeente Haarlem. Het plan van aanpak Haarlem Klimaat Neutraal (2008) heeft een basis gelegd om met partners in de stad aan de slag gaan met energiebesparing en duurzame opwekking. Ook het duurzaam handelen van de gemeentelijke organisatie is hierin een speerpunt. De Kadernota Haarlem Duurzaam (2011) heeft deze aanpak beleidsmatig bestendigd en biedt strategieën om Haarlem verder te ontwikkelen buiten het klimaatterrain. De speerpunten die daarin genoemd zijn:

1. Industrie en bedrijven
2. Mobiliteit
3. Gebouwde omgeving
4. Groene energie
5. Klimaatneutrale gemeentelijke organisatie
6. Ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid
7. Verduurzaming lokale economie
8. Verduurzaming externe gemeentecontacten (netwerk in de regio onderhouden)

In het coalitieakkoord “Samen Doen” worden de doelen en uitgangspunten uit de kadernota onderschreven. In het duurzaamheidsprogramma 2015-2019 zijn doelen en acties verder omschreven, waaronder ook doelen voor maatschappelijk verantwoord inkopen. De energietransitie wordt via de Routekaart inhoudelijk en financieel ondersteund.

Inzoomend op het beleidsmatig jongste thema binnen duurzaamheid, circulaire economie, is Haarlem proactief bezig. De gemeente Haarlem heeft circulair inkopen in een drietal beleidsdocumenten als doelstelling opgenomen: Startprogramma Haarlem Circulair 2030 (2016), Economische Agenda Haarlem Samen Doen (2015), Duurzaamheidsprogramma 2015-2019 (2015).

Ook de ontwikkeling dat wij in de (nabije) toekomst geen aardgas meer gebruiken heeft zijn invloed op dat deel van de duurzaamheidsprogramma dat zich richt op de energietransitie. Hiervoor heeft de gemeente een Routekaart vastgesteld: de strategische planning voor de energietransitie binnen de gemeente.

Algemene duurzaamheidsambities:

1. Een volledig duurzame, aardgasvrije, energievoorziening in 2040
2. Een overgang naar een circulaire economie in 2030

3.1 Impact analyse maatschappelijk verantwoord inkopen

Om de tijd en middelen die beschikbaar zijn zo efficiënt in te zetten is er voor gekozen om in deze fase met name in te zetten op die inkooptrajecten waar bij de impact groot is op de reductie van CO2 en (her)gebruik van grondstoffen. Het gaat om de volgende productgroepen: Maatschappelijk Vastgoed, openbare ruimte (Duurzaam GWW), mobiliteit en energie. Daarnaast verdienen projecten die een grote zichtbaarheid hebben alle aandacht. We gaan werken aan visitekaartprojecten welke marktpartijen en budgethouders moeten gaan motiveren om nog meer van deze projecten neer te zetten. Een actieve communicatie moet dit versterken. Met een mix van de inkoopinstrumenten van de verschillende MVI-terreinen zullen deze productgroepen ingekocht worden.

Medewerking van alle bij de inkoop betrokken afdelingen, inkoopende en adviserende, is cruciaal om de duurzaamheidsambities te gaan bereiken. Bij de organisatieontwikkeling van de inkoopfunctie zal hier expliciet aandacht voor worden gevraagd. Het (nog op te richten) tactisch inkoopoverleg is een belangrijke sturende factor voor uitvoering van de geformuleerde acties.

Binnen alle genoemde productgroepen is al een start gemaakt met inkooptrajecten waarbinnen MVI meegewogen wordt. De aanbesteding voor de verduurzaming van de vastgoedportefeuille (ca 240 strategische panden) wordt opgestart. Naar verwachting zal dat de komende jaren een aantal contracten opleveren waarbinnen planmatig verduurzaamd wordt. Met de inbedding van de aanpak duurzaam GWW in de raamcontracten van het groot onderhoud in de gemeente verwachten we een vliegende start te kunnen maken waarbij geleerd wordt van elkaar en marktpartijen. En vervolgens een verdere opschaling naar het hele inkooppakket binnen de openbare ruimte te kunnen maken. Omdat deze belangrijke contracten nu gaan lopen of in de loop van komende jaren en zo'n grote impact hebben op onze werkwijze is een zorgvuldig contractmanagement een belangrijke factor. Hier zal ook extra op ingezet worden.

Gezien het integrale belang van MVI in het inkoopproces zal in 2018 het inkoopbeleid worden herijkt en opnieuw worden vastgesteld.

Actieoverzicht Impact analyse MVI:

- Contractmanagement inrichten om de impact van MVI te borgen
- Herijken en vaststellen gemeentelijk inkoopbeleid (2018)

4. Duurzaamheidsambities per MVI-thema

Per MVI-thema worden ambities en beleidsdoelstellingen op het vlak van duurzaamheid uitgewerkt. Het gaat daarbij om de volgende zeven MVI-thema's:

1. Klimaatbewust inkopen
2. Circulair inkopen
3. Biobased inkopen
4. Innovatiegericht inkopen
5. Internationale Sociale Voorwaarden
6. Social return
7. Lokale economie versterken

Per MVI-thema zijn doelstellingen geformuleerd die passen binnen de ambities van de gemeente Haarlem. Hierbij is aandacht geschonken aan een meetbare formulering rekening houdend met de impactanalyse. Per MVI-thema is een korte omschrijving gegeven, worden de doelstellingen vermeld met de bijbehorende acties en wordt aangegeven wanneer de acties of maatregelen zullen worden uitgevoerd. Circulair en Klimaatbewust inkopen zijn bij de ecologische thema's een speerpunt. Bij de sociale kant is Social return al bestaand kader met een uitvoeringsonderdeel. Internationale Sociale Voorwaarden is een nieuw thema voor de Gemeente Haarlem.

Natuurlijk is het zo dat in aanbestedingen mengvormen van genoemde thema's voorkomen, de verwachting is dat ze elkaar kunnen versterken.

Er wordt verder aandacht besteed aan de organisatieontwikkeling die Haarlem meemaakt en de organisatie van de inkoopfunctie daarin. De ontwikkelingen op het vlak van MVI vergen hier een grotere inspanning. Welke door uitbreiding van de fte's opgevangen gaat worden.

Tenslotte worden de activiteiten van Haarlem in Europees verband als coördinator van het EU Partnership onder de Urban Agenda 'Innovative and Responsible Public Procurement' toegelicht.

4.1 Inkoopfunctie binnen de organisatieontwikkeling Haarlem

In het kader van de organisatieontwikkeling 2018 is gekeken naar de inrichting en verbetering van de gemeentelijke inkoopfunctie. Rollen, taken en verantwoordelijkheden op strategisch, tactisch en operationeel niveau zijn in kaart gebracht. Nu is het zaak om deze rollen ook daadwerkelijk in de organisatie te beleggen. Daarbij is niet alleen de organieke positionering aan de orde, maar ook – of vooral – de wijze van samenwerking en kennisdeling. Zaken die hiervoor zijn genoemd rondom het nader beschouwen van het gemeentelijk contractmanagement, het herijken van het inkoopbeleid en het scherper inzetten van instrumenten zoals de inkoopkalender kunnen alle worden verbonden aan het ontwikkelingstraject dat vanaf 2018 met de inkoopfunctie is ingezet.

4.2 Klimaatbewust inkopen

In het klimaatakkoord van Parijs (2015) hebben 195 landen, waaronder Nederland, de afspraak gemaakt om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden. Dit vereist een snelle en grote omslag in onze energievoorziening, mobiliteit, onze industrie en onze grondstofgebruik. Alle organisaties moeten werk maken van een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Waarbij de overheid zijn voorbeeldrol optimaal moet invullen. Door klimaatbewust in te kopen dient een grote reductie van de uitstoot van broeikasgassen worden bereikt. Duurzame opwek van energie en energiebesparing kan een bijdrage worden geleverd aan de transitie naar een volledig duurzaam energiesysteem dat volgens het akkoord in 2050 moet zijn gerealiseerd. Ook de Gemeente Haarlem streeft naar energieneutraliteit in haar vastgoedportefeuille, openbare ruimte en bedrijfsvoering. Klimaatbewust inkopen kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Ook dient er bij de aanbesteding van werken rekening gehouden met mogelijkheden van klimaatadaptie binnen de aanbesteding.

Doelstellingen klimaatbewust inkopen

- De gemeente besteedt in 2020 alle grond-, weg- en waterwerken (GWW) aan conform de Green Deal Duurzaam GWW.
- De gemeente past in 2020 in alle aanbestedingen van werken gunningscriteria toe die energiebesparing stimuleren.
- De gemeente stimuleert met eisen of gunningscriteria klimaatneutraal vervoer bij haar leveranciers in alle aanbestedingen in 2020

Wat gaat Haarlem doen aan Klimaatbewust inkopen

In de Green Deal Duurzaam GWW is opgenomen dat werken met een opdrachtwaarde boven de Europese aanbestedingsdrempel worden aanbesteed met (standaard) gebruikmaking van de instrumenten Omgevingswijzer, Ambitiweb, CO2-prestatieladder en DuboCalc. Door zijn grote impact op energiebesparing, grondstoffengebruik en klimaatadaptie is dit een speerpunt in het MVI beleid van de gemeente. Haarlem is op dit moment 1 van de 6 gemeenten die deelneemt aan deze Green Deal. De gemeente Haarlem werkt in de openbare ruimte volgens een regiemodel. Werken die gelden als groot onderhoud zijn in raamcontracten weggezet: ingenieursdiensten en aannemers zijn al gecontracteerd waarbij de geselecteerde partijen gaan werken volgens de Aanpak Duurzaam GWW. Het actieplan Duurzaam GWW Haarlem zal als bijlage worden bijgesloten.

In de komende jaren worden deze instrumenten ingevoerd binnen de organisatie.

In de komende jaren zal er geleidelijk meer oriëntatie plaatsvinden op het gebruiken van prestatiecontracten bij diensten en werken waarbij energiebesparing kan worden gerealiseerd. Voor prestatiecontracten geldt dat het goed inregelen van contractmanagement een belangrijk aandachtspunt is.

Ook heeft Haarlem de greendeal Zero Emissie Stadslogistiek ondertekent. Het doel is om in 2025 zoveel mogelijk emissievrije stadslogistiek te realiseren, door bij de inkoop emissievrije leverantie van goederen te vragen komt dit doel dichterbij.

Actieoverzicht klimaatbewust inkopen

- Invoering aanpak Duurzaam GWW in 2017-2018 (zie actieplan Duurzaam GWW)
- Toepassen van eisen/gunningscriteria die energiebesparing stimuleren.
- Onderzoeken toepassen prestatiecontracten en inregelen contractmanagement bij contracten waarbij energie valt te besparen.
- Toepassen van eisen/gunningscriteria die emissievrij vervoer bij leveranciers stimuleren.

4.3 Circulair inkopen

Bij circulair inkopen wordt het inkoopinstrument ingezet om productie en (her)gebruik van circulaire producten en diensten te stimuleren en daarmee het aanjagen van de circulaire economie. In de circulaire economie bestaat afval niet. Verspilling van grondstoffen wordt tegengegaan door de herbruikbaarheid van producten en materialen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Het circulair inkopen omvat de hele economie: van het moment van winnen van de grondstoffen tot het moment waarop de grondstof weer wordt hergebruikt. Circulaire economie gaat daarbij niet alleen over recyclen, wat feitelijk één van de laagste vormen van hergebruik is. De circulaire benadering gaat verder: allereerst moet voorkomen worden dat producten worden geproduceerd die niet of nauwelijks worden gebruikt: het efficiënter omgaan met producten.

Doelstellingen circulair inkopen

- De gemeente doet ervaring op met circulair inkopen door op basis van een impactanalyse gekozen inkooptrajecten circulair in te kopen en de training van medewerkers op dit gebied.
- De gemeente onderzoekt de samenwerking met andere overheden op het gebied van circulair inkopen.
- De gemeente doet ervaring op met het aanbesteden op basis van levenscycluskosten.
- De gemeente past in 2020 in alle daarvoor geschikte aanbestedingen gunningscriteria toe die de circulariteit van producten en diensten stimuleren. Indien een aanbesteding hiervoor niet geschikt wordt geacht dient dit worden onderbouwd.
- De gemeente Haarlem doet mee met de Green Deal Circulair Inkopen 2.0
- Gemeente Haarlem gaat in MRA verband circulair inkopen ondersteunen.

Wat gaat Haarlem doen aan circulair inkopen?

Circulair inkopen is momenteel sterk in ontwikkeling: de markt biedt steeds meer circulaire producten en diensten. Binnen de gemeente is er echter nog maar mondjesmaat praktische ervaring met circulair inkopen opgedaan. Medewerkers van de gemeente hebben deelgenomen aan de Circular Academy georganiseerd door het Rijk. Geleerde best practices zullen al dan niet ondersteund door externe deskundigen worden toegepast in een aantal pilotprojecten. De pilotprojecten worden in 2018 geëvalueerd. Aan de hand van de uitkomst van de evaluatie zullen bovenstaande doelstellingen worden bijgesteld, bijvoorbeeld door het verplicht stellen van circulair inkopen in bepaalde productgroepen. Ook kan de evaluatie dienen voor een afwegingskader wanneer circulariteit in aanbestedingen als gunningscriterium moet worden toegepast en wanneer hiervan kan worden afgeweken. Tenslotte moet uit de pilots blijken in hoeverre de organisatie is toegerust om circulair te handelen, denk hierbij aan de financiële, juridische en operationele impact van een circulaire economie.

Uit de landelijk uitgevoerde circulaire inkooptrajecten werd heel duidelijk dat een circulair inkooptraject aan de voorkant van het inkoopproces start. Een circulaire marktverkenning door marktconsultaties en marktdialogen zijn hierbij een vereiste. Omdat dit meer tijd en organisatie in de voorkant van het proces kost is een goed inzicht in de inkoopkalender van de gemeente nodig. Hiervoor zal extra aandacht

gevraagd worden voor een up to date inkoopkalender waardoor zorgvuldig met circulaire inkoopkansen kan worden gestart.

Op het gebied van circulair inkopen zal bovendien worden gezocht naar mogelijkheden om samen te werken met partijen uit de regio (provincies, gemeenten). Dit gebeurt onder meer door best practices te delen op het gebied van concrete inkooptrajecten en op het vlak van de inbedding van circulair inkopen in de eigen organisatie. Ook zal worden gekeken naar andere manieren van samenwerking, zoals het bundelen van inkoopkracht. De samenwerking wordt geëvalueerd en draagt bij aan de verdere concretisering van de doelstellingen van circulair inkopen.

Actieoverzicht circulair inkopen

Uitvoeren pilotprojecten met ondersteuning van een adviesbureau.

- Training medewerkers.
- Inkoopkalender gemeente inzichtelijk voor circulaire inkoop
- Samenwerking in de MRA op het vlak van circulair inkopen (lid werkgroep circulair inkopen MRA).
- Mogelijkheden onderzoeken tot regionale samenwerking.
- Ervaring opdoen met aanbesteden op basis van levenscycluskosten.
- Evaluatie pilot- en samenwerkingsprojecten en verdere concretisering doelstellingen in 2018.

4.4 Biobased inkopen

Bij biobased inkopen worden producten ingekocht die geheel of gedeeltelijk van hernieuwbare grondstoffen zijn gemaakt. Het gebruik van fossiele grondstoffen wordt op deze manier teruggedrongen, waardoor de transitie naar een economie met een lagere CO2-footprint wordt ondersteund. Net als de markt voor circulaire producten, is ook de markt voor biobased producten volop in beweging. Het aanbod is echter nog beperkt: nog niet in alle productgroepen is er (een ruim) aanbod aan biobased producten.

Vooralsnog heeft de gemeente nog geen aparte doelstellingen en acties gericht op biobased inkopen. Biobased inkopen en circulair inkopen liggen heel dicht bij elkaar qua benadering en zullen vooralsnog op dezelfde wijze benaderd worden.

4.5 Innovatiegericht inkopen

Innovatiegericht inkopen gaat over het kunnen beschikken over innovaties van de toekomst. Met innovatiegericht inkopen wordt de markt gestimuleerd om innovatieve, duurzame oplossingen te ontwikkelen en te leveren, zodat maatschappelijke vragen worden opgelost en overheden hun publieke taken beter kunnen uitvoeren.

Doelstellingen innovatiegericht inkopen

- De gemeente wil optreden als eerste afnemer voor innovatieve producten.
- De gemeente wil vaker gebruik maken van een marktconsultatie bij aanbestedingen.

Wat gaat Haarlem doen aan innovatiegericht inkopen?

Als eerste afnemer wil de gemeente niet alleen de eerste (grote) afnemer zijn van een innovatief product, maar ook een rol spelen bij de verdere ontwikkeling ervan. Er wordt momenteel onderzocht hoe de gemeente hier verdere invulling aan kan geven en of er bepaalde prioriteiten gesteld zullen worden. Deze doelstelling zal dus in de toekomst worden aangescherpt.

De gemeente wil ook meer innovatieve producten inkopen door bij aanbestedingen vaker te kiezen voor een marktconsultatie. Op die manier kan de gemeente voor een aanbesteding gericht de markt bevragen of er innovatieve oplossingen zijn voor gevraagde dienst of het gevraagde product. Haarlem participeert in het programma Startup in Residence.

Actieoverzicht Innovatiegericht inkopen

- Pilot launching customer
- Het programma Startup in Residence wordt benut om sociale en duurzame challenges uit te zetten.
- Evaluatie en verdere concretisering doelstelling

4.6 Internationale Sociale Voorwaarden

Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) zijn gebaseerd op de fundamentele arbeidsnormen van de International Labour Organisation en relevante mensenrechtenverdragen. Hieronder vallen onder andere de vrijheid van vakvereniging en het recht op collectief onderhandelen, de afschaffing van dwangarbeid en slavernij, effectieve afschaffing van kinderarbeid en vrijwaring van discriminatie op het werk en in beroep. Het is de bedoeling dat voor producten met een internationale productieketen inzichtelijk wordt welke risico's op arbeids- en mensenrechtenschendingen er zijn in de keten en dat wordt ingezet op het voorkomen van deze risico's.

Doelstellingen Internationale Sociale Voorwaarden

- De gemeente neemt de naleving van ISV op in haar algemene inkoopvoorwaarden.
- De gemeente koopt alleen elektroniegoederen in die zijn gemaakt van eerlijke materialen en waarbij goede werkomstandigheden zijn nageleefd bij de productie.

Wat gaat Haarlem doen aan ISV

In 2017 wordt onderzocht hoe invulling kan worden gegeven aan bovengenoemde doelstellingen. Het streven is om ISV bij de eerstvolgende herziening in 2018 op te nemen in de algemene inkoopvoorwaarden. Ook wordt nagegaan of er bindende uitvoeringsvoorwaarden kunnen worden opgenomen in overeenkomsten die de gemeente sluit met leveranciers bij de aanbesteding van elektronica producten. Bekeken wordt of de gemeente kan worden ondersteund door een onafhankelijk monitoringsorganisatie bij de naleving van deze uitvoeringsvoorwaarden. Elektronica producten zijn geselecteerd als productgroep, omdat dit geldt als risicocategorie waarbij het gebruik van eerlijke materialen en goede werkomstandigheden bij de productie niet gegarandeerd is. Bovendien zijn elektronica producten geïdentificeerd als productgroep hier door de gemeente de grootste impact op het gebied van ISV kan worden gerealiseerd. Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek in 2017 zal in 2018 de doelstelling verder worden geconcretiseerd of uitgebreid.

Actieoverzicht ISV

- ISV opnemen in algemene inkoopvoorwaarden (2018)
- ISV als bindende uitvoeringsvoorwaarde in overeenkomsten elektronica producten
- Verdere concretisering doelstelling vanaf 2018

4.7 Social Return

Social Return (SROI) gaat over het creëren van extra banen, werkervaringsplekken of stageplekken voor mensen met een aantoonbare afstand tot de arbeidsmarkt. De doelgroep bestaat uit mensen die bijvoorbeeld langdurig werkloos zijn, mensen die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn of jonge mensen met een handicap. Op deze manier beschikbaar stellen van banen zorgt ervoor dat de beoogde doelgroep kan participeren in de arbeidsmarkt naar zijn of haar beste vermogen. Ook wordt gebruik gemaakt van extra productiviteit die anders onaangetast blijft. Een belangrijke ontwikkeling is samenwerking binnen de regio, analoog aan bijvoorbeeld regio's van het UWV. Ook de ontwikkeling naar een inclusieve circulaire economie is belangrijk en ook als zodanig benoemd in het startprogramma

Haarlem Circulair. De gemeente past Social Return toe als contractvoorwaarde bij aanbestedingen voor dienst en werken boven de € 200.000,- en bij subsidie boven de €500.000,-.

Doelstelling SROI

- Het vergroten van arbeidsparticipatie en werkervaring voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt;
- Het voorkomen en terugdringen voortijdig schooluitval;
- Het verbinden van onderwijs en arbeidsmarkt;
- Meer mensen werken en presteren naar vermogen.

Wat gaat Haarlem doen aan Social Return?

Social Return is bij de gemeente bestaand beleid en wordt toegepast bij aanbestedingen en subsidies boven de drempelbedragen. Bij dergelijke aanbestedingen en subsidies wordt als contractvoorwaarde opgenomen dat een vooraf bepaald percentage(5%) van de opdrachtwaarde aantoonbaar wordt ingezet om mensen uit de doelgroep aan werk te helpen of dichter bij werk te brengen.

In de Haarlemse SocialReturn-uitvoeringsregels staat duurzame arbeidsinschakeling centraal. Om meer duurzaamheid te stimuleren is het aantal jaren waarvoor de kandidaten uit de zwakkere doelgroep kunnen mee tellen voor Social Return verruimd naar 5 jaar. Voorheen was dat 1 jaar. En om werkgevers meer kansen te bieden om duurzame plaatsingen te realiseren, wordt inspanning die een werkgever al verricht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ook gewogen in de SocialReturn-invulling. Dat kan bijvoorbeeld door het gebruik maken van de certificering PSO (Prestatielader Socialer Ondernemen).

Aangezien de meeste contractpartners op regionale schaal opereren én de doelgroep zich ook buiten de gemeentegrens en veelal in de arbeidsmarktregio bevindt, zoekt Haarlem meer samenwerking met omliggende gemeenten. Haarlem is voorstander en aanjager van samenwerken en harmoniseren van beleid en werkwijze. Daarom zet Haarlem actief in voor kennisdeling met de regio en pleit voor een eenduidig regionaal Social Return-beleid. Door het delen van kennis, succes verhalen en geboekte resultaten stimuleert Haarlem de regiogemeenten om meer aan SROI te doen en de samenwerking te versterken. Op initiatief van Haarlem is recent een regionale werkgroep opgericht met de taak een verkenning te doen voor een eenduidig regionaal Social Return beleid.

Actieoverzicht SROI

- Uitvoeren huidig beleid
- Stimuleren van duurzame plaatsingen
- Kennisdelen met de regio en andere gemeenten
- SROI-beleid en uitvoering afstemmen met de gemeenten van de arbeidsmarktregio

4.8 Lokale economie versterken

Het uitgangspunt is dat inkopen bij lokale marktpartijen (“local sourcing”) bijdraagt aan het versterken van de lokale en regionale economie. Gemeente Haarlem wil de lokale en regionale economie bovendien uitdagen om zelf aan de slag te gaan met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Ook is de ervaring dat het MKB innovatie stimuleert en zo, bij een passende stimulans door middel van het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid, de lokale en regionale economie kan versterken en gemeentelijke doelstellingen kan helpen realiseren. De gemeente heeft oog voor dit economisch belang, zonder dat dit mag leiden tot discriminatie van ondernemers.

De gemeente zet zich daarnaast in om bij bedrijven waarmee een inkoop- en/of subsidierelatie bestaat, zoals Spaarnelanden, SRO en de culturele instellingen, het aandeel lokale inkoop te vergroten. Hieraan wordt op verschillende manieren invulling gegeven, onder andere door het organiseren van netwerkbijeenkomsten waar dit thema op de agenda wordt gezet, het organiseren van regionale bijeenkomst rond maatschappelijke inkoop en bijvoorbeeld bij een meervoudig onderhandse

offerteaanvraag er naar te streven dat minimaal 1 partij uit Zuid Kennemerland wordt uitgenodigd, tenzij de belangen van de gemeente Haarlem daarmee niet gediend zijn.

Via Seats2Meet biedt de gemeente Haarlem werkplekken voor lokaal en regionaal werkzame zzp-ers in haar eigen kantoren. Dat is een belangrijke interventie om het ZZP collectief dat actief is in Haarlem meer in beeld te krijgen en heel concreet en direct te verbinden met de uitdagingen van de stad.

Actieoverzicht Lokale economie versterken

- Bij meervoudig onderhandse offerteaanvraag gaan we waar mogelijk minimaal 1 partij uit Zuid Kennemerland uitnodigen;
- Haarlem gaat minimaal één pilot doen met het nadrukkelijker communiceren van een aanbesteding. Hoewel via Tendersnet alle aanbestedingen voor elk bedrijf inzichtelijk zijn, wordt via dit experiment bekeken of het lokaal extra onder de aandacht brengen werkt om de lokale bedrijvigheid meer te laten deelnemen aan aanbestedingen;
- We gaan onderzoeken of er mogelijkheden zijn om kleinere aanbestedingen (die wettelijk gezien niet hoeven te worden gepubliceerd) inzichtelijk te maken voor de ondernemers in Haarlem en daarop een pilot voor te stellen;
- Het opstellen van selectie- en gunningscriteria zodanig geformuleerd dat ook (kleinere) lokale ondernemers mee kunnen doen met aanbestedingen.

4.9 Urban Agenda Innovative Procurement

Haarlem treedt sinds 2017 op als coördinerende gemeente in het Europees Urban Agenda Partnership 'Innovative and responsible public procurement'. Het partnerschap stelt zich ten doel gedurende drie jaar een bijdrage te leveren aan het op een hoger plan brengen van innovatief en verantwoord aanbesteden, als belangrijk instrument in het adresseren van vraagstukken waar de overheid voor staat op het gebied van gezondheidszorg, milieu, mobiliteit en veiligheid.

Samen met de partnersteden Nantes (Frankrijk), Vantaa (Finland), Gabrovo (Bulgarije), München (Duitsland), Larvik (Noorwegen), Turijn (Italië) en Preston (Verenigd Koninkrijk), alsmede de lidstaat Italië en NGO's zoals Eurocities en CEMR (Council of European Municipalities and Regions) worden best practices en barrières in de Europese aanbestedingsregels onderzocht. Na drie jaar (2020) wordt een advies over een betere inzet van inkoop als strategisch instrument aangeboden aan de EU.

Actieoverzicht Urban Agenda Innovative Procurement

Gedurende de looptijd van dit Partnership worden oplossingsrichtingen verkend en uitgewerkt wat betreft het ontwikkelen van strategisch inkoopbeleid, het benutten van marktpotentieel en de omgang met kennis en instrumentarium rondom inkoop.

5. Monitoring

Het actieplan loopt tot en met 2020. Wel is het een dynamisch plan, wat jaarlijks herzien zal worden. Per jaar zal een rapportage worden gemaakt om inzichtelijk te maken wat de resultaten zijn ten aanzien van de doelstellingen. Hierbij wordt in eerste instantie zoveel mogelijk de door I&M gemaakte (nog in ontwikkeling zijnde) monitoringtool gebruikt

Bijlage 1: Actieplan Duurzaam GWW gemeente Haarlem

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
8 maart 2018

Tekst: Rudie de Vries

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl